

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Στ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Η ιστορία και οι... λέξεις. Φτιάχνουμε το δικό μας ιστορικό λεξικό»

Συγγραφή: ΜΠΟΚΟΛΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Εφαρμογή: ΠΕΤΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η ιστορία και οι... λέξεις. Φτιάχνουμε το δικό μας ιστορικό λεξικό

Εφαρμογή σεναρίου

Πέτρου Κωνσταντίνος

Δημιουργία σεναρίου

Μπόκολας Βασίλειος

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Στ' Δημοτικού

Σχολική μονάδα

20^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας

Χρονολογία

Από 27-02-2015 έως 09-03-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Στ' Δημοτικού, 12^η ενότητα 25^η Μαρτίου, «Ο λόγος του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα», *Ιστορία Στ' Δημοτικού*, ενότητα Β', «Οι Έλληνες κάτω από τη λατινική και την οθωμανική κυριαρχία (1453-1821)» και ενότητα Γ', «Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830)».

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Ιστορία

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 12 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος

Wiki

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Στο εργαστήριο Πληροφορικής θα πρέπει να υπάρχει ο απαιτούμενος αριθμός Η/Υ, οι οποίοι θα είναι εφοδιασμένοι με τα απαραίτητα λογισμικά και σύνδεση στο διαδίκτυο. Η ύπαρξη και η αξιοποίηση κάποιας ιστοσελίδας του σχολείου ή κάποιου blog ή Wiki κρίνεται απαραίτητη για να αναρτηθούν τα αποτελέσματα της προσπάθειας των μαθητών. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (θα δουλέψουν σε ομάδες των δύο μαθητών), με την πλοήγηση στο διαδίκτυο, με βασικές λειτουργίες των Windows (άνοιγμα φακέλου, αρχείου, αποθήκευση, εκτύπωση κ.λπ.) της επεξεργασίας κειμένου και με το

λογισμικό για τη δημιουργία ηλεκτρονικού λεξικού. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει τοποθετήσει στους υπολογιστές του εργαστηρίου φάκελο με τα απαιτούμενα έγγραφα του σεναρίου. Παράλληλα, καλό θα ήταν να είχε ολοκληρωθεί η διδασκαλία των ενοτήτων που αφορούν την ελληνική επανάσταση του 1821 στο μάθημα της ιστορίας. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές να έχουν διδαχθεί την ενότητα Β', «Οι Έλληνες κάτω από τη λατινική και την οθωμανική κυριαρχία (1453-1821)» και την ενότητα Γ', «Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830)».

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μπόκολας Βασίλειος, Η ιστορία και οι... λέξεις. Φτιάχνουμε το δικό μας ιστορικό λεξικό, Νεοελληνική Γλώσσα, Στ' Δημοτικού, 2013.

Σε σχέση με το αρχικό σενάριο, τροποποιήθηκε το Β' φύλλο δραστηριοτήτων κατά τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να προσαρμοστεί στη διαφορετική εκδοχή αποτύπωσης και καταγραφής των όρων που εντόπισαν και επεξεργάστηκαν οι μαθητές, δηλαδή το γεγονός της δημιουργίας Wiki και όχι της αξιοποίησης της παρουσίας που είχε προτείνει ο δημιουργός στο αρχικό.

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο διδακτικό αυτό σενάριο ο βασικός σκοπός είναι οι μαθητές να εντοπίσουν και να ερμηνεύσουν δύσκολους ιστορικούς όρους. Σε πρώτη φάση, αφού μελετήσουν το κείμενο του βιβλίου τους, να εντοπίσουν δύσκολους ιστορικούς όρους και ερευνώντας σε ηλεκτρονικά λεξικά να καταγράψουν την ερμηνεία αυτών. Σε δεύτερη

φάση -υιοθετώντας τον ρόλο του δημιουργού- να απλοποιήσουν τις ερμηνείες αυτές μετασχηματίζοντάς τες και να «κατασκευάσουν» ένα ηλεκτρονικό λεξικό για να το προσφέρουν προς χρήση στους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου. Για να επιτευχθεί αυτό, οι μαθητές θα αναρτήσουν τα αποτελέσματα της διερεύνησης τους σε Wiki το οποίο δημιουργήθηκε γι' αυτόν τον λόγο. Ο βασικός στόχος της προτεινόμενης δραστηριότητας είναι να εξασκηθούν τα παιδιά στο να διερευνούν και να ανακαλύπτουν αυτόνομα τη σημασία μιας άγνωστης λέξης. Σημαντικό εργαλείο γι' αυτή την εξάσκηση/διερεύνηση αποτελούν οι ΤΠΕ, οι οποίες αξιοποιούνται προς την κατεύθυνση αυτή, αλλά και ως προς την επίτευξη των στόχων του σχολικού βιβλίου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στο εν λόγω διδακτικό σενάριο οι μαθητές αξιοποιούν την τεχνολογία για να απαντήσουν σε ένα δύσκολο ζήτημα με επιστημονικές, κοινωνικές και εκπαιδευτικές προεκτάσεις.

Στις αρχές του 21ου αιώνα, η ιστορική έρευνα, η ιστορική επιστήμη, όπως εφαρμόζεται στην πράξη περνά μια εξαιρετικά σφριγηλή, δραστήρια και ανανεωτική περίοδο (Cannadine 2007, 15). Αλλά και σε ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και σε εγχώριο, έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια μια ανάλογη κατάσταση. Οι εφημερίδες, τα περιοδικά και τα ΜΜΕ με πολλά εκδοτικά αλλά και ψηφιακά εγχειρήματα ευαγγελίζονται το «ξαναγράψιμο της ιστορίας» ή την «αντικατάσταση της στρεβλής ιστορίας», προβάλλοντας μάλιστα συχνά μια «άλλη» ιστορία από αυτήν που διδάσκεται στο σχολείο. Στη λογοτεχνία αντίστοιχα πραγματοποιήθηκε μια μεγάλη στροφή προς την ιστορία καθιστώντας την τελευταία καθημερινό ανάγνωσμα. Επίσης, η τεχνολογία της πληροφορίας επιφύλασσε για την ιστορία μια προνομακική θέση στο διαδίκτυο όπου κανείς μπορεί να βρει πλέον

αμέτρητους σχετικούς κόμβους (Λιάκος 2007, 15-17). Τέλος, τόσο οι διεθνείς τηλεοπτικοί σταθμοί (BBC, History Channel κλπ.) αλλά και η ελληνική τηλεόραση ασχολούνται όλο και περισσότερο με ιστορικά ζητήματα ενώ πληθαίνουν οι εκπομπές και τα αφιερώματα με σαφή ιστορικό προσανατολισμό (λ.χ. «Οι Μεγάλοι Έλληνες», «1821» από τον ΣΚΑΪ, «Η μηχανή του χρόνου» από την NET κλπ.). Η νέα αυτή κατάσταση δημιουργεί διάφορα ζητήματα. Οι ίδιοι οι ιστορικοί αναγνωρίζουν ότι ενώ γράφεται υπερβολικά πολλή ιστορία, συχνά «σε ζοφερή πρόζα ή σε απροσπέλαστο επαγγελματικό ιδιόλεκτο», «αποτυγχάνει πλήρως να φτάσει σε ευρύτερο ακροατήριο» (Cannadine 2007, 16-17).

Μάλιστα και στην εκπαίδευση έχουν πληθύνει οι μελέτες –ακόμη και με βάση στατιστικές αναλύσεις– που καταδεικνύουν ότι τα κείμενα των βιβλίων της ιστορίας διακρίνονται για τον υψηλό βαθμό αναγνωστικής δυσκολίας και κατανόησης. Σύγχρονη έρευνα αναδεικνύει τα εγχειρίδια της Γ' και της Στ' Δημοτικού, καθώς και Γ' Γυμνασίου ως τα δυσκολότερα (Βαμβακάρη, Πουλόγιαννη 2013). Ειδικά το βιβλίο της Στ' Δημοτικού, αποτελεί –με βάση και προσωπικές διαπιστώσεις– έναν πραγματικό «Γολγοθά» ως προς τη διδακτική του αντιμετώπιση.

Στο παρόν σενάριο οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες των δύο (2) ατόμων, εργάζονται στην αίθουσα των Η/Υ, μπροστά από τον δικό τους υπολογιστή. Κατά τη διδασκαλία του σεναρίου εφαρμόζεται η καθοδηγούμενη ανακάλυψη. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι υποστηρικτικός και καθοδηγητικός. Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί τις ερωτήσεις, τη συζήτηση, προβληματισμούς, φύλλα δραστηριοτήτων και δραστηριότητες με τη χρήση των ΤΠΕ, προκειμένου να καθοδηγήσει τους μαθητές να ανακαλύψουν τη γνώση. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών και η μάθηση που επιτυγχάνεται είναι ουσιαστική και όχι μηχανική.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να αντιληφθούν την έννοια της ορολογίας, δηλαδή «το σύνολο των ειδικών όρων που χρησιμοποιούνται σε μια επιστήμη, τέχνη, τεχνική ή άλλη ανθρώπινη δραστηριότητα»·
- να αναγνωρίζουν πότε δεν έγιναν κατανοητοί και να επαναδιατυπώνουν ή να επαναλαμβάνουν το εκφώνημά τους ή το γραπτό τους κείμενο·
- να συνεργάζονται και να αλληλεπιδρούν.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να αναπτύξουν στρατηγικές γραπτού λόγου και μετασχηματισμού μικρών κειμένων·
- να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα των χαρακτηριστικών της ευκρίνειας, της ακρίβειας, της σαφήνειας και της ορθότητας κατά τη γραπτή απόδοση του νοήματος μια λέξης·
- να διαμορφώσουν οι ίδιοι κείμενα που θα εξυπηρετούν πραγματικές μαθησιακές ανάγκες.

Γραμματισμοί

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να εξοικειωθούν με τη χρήση προγράμματος επεξεργασίας κειμένου·
- να εξοικειωθούν με την πλοήγηση στο διαδίκτυο και την περιήγηση στο εσωτερικό ιστότοπου·
- να κατανοήσουν ότι μια λέξη μπορεί να έχει πολλές και διαφορετικές ερμηνείες·
- να αναπτύξουν δεξιότητες οπτικού εγγραμματισμού·

- να διαχειρίζονται και να αναρτούν αρχεία και κείμενο σε περιβάλλον Wiki.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές συνεργαζόμενοι σε μικρές ομάδες αποκτούν ή ενισχύουν δεξιότητες συνεργασίας. Ακολουθούνται πολυαισθητηριακές μέθοδοι για την ενίσχυση της μάθησης. Οι μαθητές λειτουργούν με μαθησιακή αυτονομία οπτικοποιώντας και λεκτικοποιώντας τις ενέργειές τους. Οι μαθητές μέσω της διαμορφωτικής αξιολόγησης μούνται σε μεταγνωστικές δεξιότητες, όπως στο να αξιολογούν αντικειμενικά και ισορροπημένα τις εργασίες των συμμαθητών τους (εντοπίζοντας σημεία προς επιβράβευση και σημεία προς καλυτέρευση) αλλά και να εξελίσσουν οι ίδιοι τη δουλειά τους με βάση αντίστοιχη αξιολόγηση από τους συμμαθητές τους. Η μέθοδος αυτή συμβάλλει στη μείωση των μηχανιστικών λαθών (Crimi & Tompkins 2005).

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Βάση για την υλοποίηση του σεναρίου αποτέλεσε η διδασκαλία των ενοτήτων *Γλώσσα Στ' Δημοτικού*, 12^η ενότητα 25^η Μαρτίου, «Ο λόγος του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα» και *Ιστορία Στ' Δημοτικού*, ενότητα Β', «Οι Έλληνες κάτω από τη λατινική και την οθωμανική κυριαρχία (1453-1821)» και ενότητα Γ', «Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830)». Τέλος, αφορμές θα μπορούσαν να ληφθούν από την καθημερινότητα των παιδιών και την επαφή τους με πολλά είδη ιστορικών κειμένων κυρίως μέσα από την ανάγνωση εφημερίδων, την πλοήγηση στο διαδίκτυο ή την παρακολούθηση τηλεοπτικών εκπομπών ή ιστορικών ντοκιμαντέρ.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο υπηρετεί τον γενικότερο σκοπό για το γλωσσικό μάθημα να εμπλέκονται οι μαθητές σε διδακτικές μεθόδους και ψηφιακά εργαλεία που είναι

προσανατολισμένα στη διερευνητική μάθηση. Ειδικότερα, οι εμπλεκόμενοι με το διδακτικό σενάριο μαθητές εργάζονται για την υλοποίηση στόχων που περιλαμβάνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών όπως η χρησιμοποίηση τύπων κειμένου για διάφορους σκοπούς και διάφορους αποδέκτες, η διάκριση σχέσεων μεταξύ των προθέσεων του γράφοντος και της γλωσσικής μορφής ή του είδους του λόγου που χρησιμοποιεί, αλλά και η γραφή μικρών κειμένων από τους μαθητές με βάση τον κόσμο της εμπειρίας τους.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το σενάριο περιλαμβάνει δραστηριότητες λειτουργικής ένταξης εργαλείων ΤΠΕ στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα αξιοποιούνται:

- Επιλεγμένες ιστοσελίδες για την άντληση κειμενικού και οπτικοακουστικού υλικού.
- Το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, το οποίο χρησιμοποιείται για να οργανώσουν οι μαθητές τις ιδέες τους, να συγκροτήσουν και να μετασχηματίσουν τα δικά τους μικρά κείμενα.
- Το ηλεκτρονικό λεξικό, το οποίο δίνει την ευχέρεια στον μαθητή όχι μόνο να εξοικειωθεί με ένα σύγχρονο και βασικό εργαλείο για τη γλώσσα, αλλά και να εξοικειωθεί με ποικίλους και εναλλακτικούς τρόπους αναζήτησης.
- Το περιβάλλον Wiki, στο οποίο οι μαθητές μπορούν με εύκολο τρόπο να δημοσιοποιήσουν και να οπτικοποιήσουν την εργασία τους.

Κείμενα (προτεινόμενα)

- [«Ο λόγος του Κολοκοτρώνη στην Πύκα»](#)

Γλώσσα Στ' Δημοτικού, 12^η ενότητα 25^η Μαρτίου

- [«Οι Έλληνες κάτω από τη λατινική και την οθωμανική κυριαρχία \(1453-1821\)»](#), ενότητα Β,
- [«Η Μεγάλη Επανάσταση \(1821-1830\)»](#), ενότητα Γ.

Ιστορία Στ' Δημοτικού, όλα τα κεφάλαια των παραπάνω ενοτήτων.

Βίντεο

- [«Μια ιδέα γεννιέται»](#) (10':48'' έως 19':07'')

Ντοκιμαντέρ της τηλεόρασης του ΣΚΑΪ με τίτλο «1821»- οκτάλεπτο απόσπασμα από το δεύτερο επεισόδιο με τον ομώνυμο τίτλο.

Ιστοσελίδες

- [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#), από την «Πύλη για την ελληνική Γλώσσα».
- [Ελληνική Ιστορία στο διαδίκτυο](#), το κείμενο, [Εισαγωγή: Η Φιλική Εταιρεία](#) του ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (εγκεκριμένη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

1η ημέρα

Η εφαρμογή του σεναρίου ξεκίνησε την Παρασκευή 27/2/2015 στην αίθουσα διδασκαλίας, κι ενώ οι αναφορές μου όλη την εβδομάδα που προηγήθηκε, είχαν «υποψιάσει» τους μαθητές για το τι επρόκειτο να κάνουν. Έτσι ορίστηκαν οι επτά ομάδες, με την καθεμία να αποτελείται από 2 μαθητές, όπως προέβλεπε και το αρχικό σενάριο, στις οποίες εξηγήθηκε τι ακριβώς θα κάνουμε και πού θα καταλήξει το εγχείρημα.

Στη συνέχεια οι μαθητές άνοιξαν τα βιβλία τους, για να διαβάσουμε το κείμενο [«Ο λόγος του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα»](#) (σσ. 105-106). Την ανάγνωση προτίμησα να την κάνω εγώ, για να αντιληφθούν οι μαθητές τη «δύσκολη» και βεβαίως διαφορετική γλώσσα με την οποία είναι γραμμένο. Πριν ακόμη προλάβω να τελειώσω, οι μαθητές άρχισαν τις ερωτήσεις για τις άγνωστες λέξεις που συναντήσαμε στο κείμενο, και ακολούθησε ένας καταιγισμός αποριών και κατά συνέπεια απαντήσεων σε τέτοιο σημείο, που αναγκαστικά αντί μιας ώρας που υπολόγιζα να διαρκέσει αυτή η διαδικασία, να χρειαστούμε τελικά δύο ώρες και

«λίγο διάλειμμα», αφού το ενδιαφέρον των μαθητών ήταν εντυπωσιακό και πρωτόγνωρο. Άλλωστε τα πρώτα «σημάδια» αυτής της «συμπεριφοράς» φάνηκαν κατά τη διάρκεια της εβδομάδας, με τους μαθητές να δείχνουν έντονο ενδιαφέρον για το αποτέλεσμα στο οποίο σκοπεύαμε να καταλήξουμε.

Έτσι –χωρίς να είναι αναμενόμενο– η συμμετοχή των μαθητών σε αυτήν τη φάση αξιολογείται θετικότερα, και προσδίδει μια ιδιαίτερη δυναμική στο εγχείρημα, προδικάζοντας ένα «εντυπωσιακό» αποτέλεσμα.

3η & 4η διδακτική ώρα

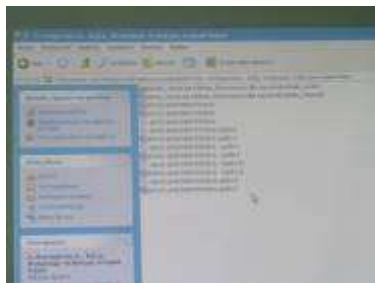
2^η ημέρα

Η δεύτερη ημέρα εφαρμογής ήταν η Δευτέρα 2-3-2015 και ξεκίνησε στο εργαστήριο πληροφορικής με τους μαθητές να ανοίγουν το [Α΄ φύλλο δραστηριοτήτων](#) (τεκμήριο 1) και στη συνέχεια να το αποθηκεύουν στον κοινόχρηστο φάκελο δίνοντας η κάθε

Τεκμήριο 1

ομάδα το όνομά της (από 1η έως 6η). Βέβαια η απουσία δύο μαθητών μας ανάγκασε να έχουμε έξι και όχι επτά ομάδες όπως είχαν οριστεί εξ αρχής (τεκμήριο 2). Αμέσως μετά οι μαθητές επισκέφθηκαν τον ιστότοπο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού,

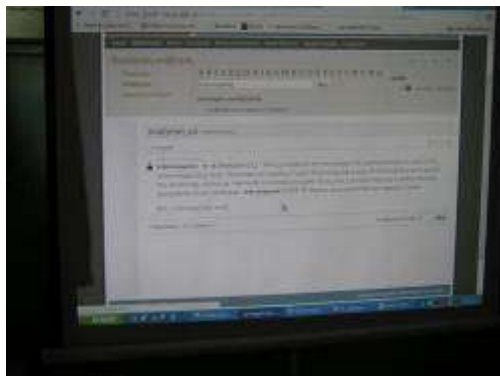
Τεκμήριο 2

και την ιστοσελίδα «[Ελληνική Ιστορία στο διαδίκτυο](#)» για να διαβάσουν το κείμενο «[Εισαγωγή: Η Φιλική Εταιρεία](#)» (βλ. Τεκμήριο 3). Όπως ήταν αναμενόμενο οι μαθητές

Τεκμήριο 3

δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα στο να κατανοήσουν το περιεχόμενό του, αφού υπήρχαν σε αυτό αρκετές «δύσκολες» λέξεις. Αυτό άλλωστε μαρτυρά και το γεγονός ότι η συμπλήρωση του πίνακα της 1ης δραστηριότητας έγινε σε ελάχιστο χρόνο, εφόσον υπήρχε πληθώρα λέξεων για να καταγραφούν. Κατόπιν, αν και γνώριζαν οι μαθητές τη διαδικασία αναζήτησης στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) (Τριανταφυλλίδη), τους έδειξα πώς αναζητούμε την ερμηνεία μιας λέξης στο λεξικό (βλ. Τεκμήριο 4) και στη συνέχεια ξεκίνησαν την αναζήτηση τριών λέξεων από τις δέκα που κατέγραψαν παραπάνω

Τεκμήριο 4

Τεκμήριο 5

(βλ. Τεκμήριο 5). Στη συνέχεια, και βάσει της 2ης δραστηριότητας, οι μαθητές παρακολούθησαν το απόσπασμα από το ντοκιμαντέρ της τηλεόρασης του ΣΚΑΪ (από 10:48 έως 19:07) με τίτλο «1821»: [«Μια ιδέα γεννιέται»](#) (βλ. Τεκμήριο 6) και ταυτόχρονα κατέγραφαν τους όρους που δε γνώριζαν ή δεν καταλάβαιναν την ακριβή σημασία τους. Βεβαίως, η προβολή του βίντεο επαναλήφθηκε, για να μπορέσουν να εντοπίσουν αυτούς τους όρους, τους οποίους για να διευκολυνθεί η διαδικασία αλλά και για μην αποσπαστεί η προσοχή τους τους ζήτησα να καταγράψουν σε ένα φύλλο

Τεκμήριο 6

χαρτί (βλ. Τεκμήριο 7). Μετά ακολούθησε επίδειξη με την αναζήτηση των τριών λέξεων που πρότεινε ο δημιουργός και την ταυτόχρονη αποθήκευσή τους στο καλάθι (βλ. Τεκμήριο 8).

Τεκμήριο 7

Τεκμήριο 8

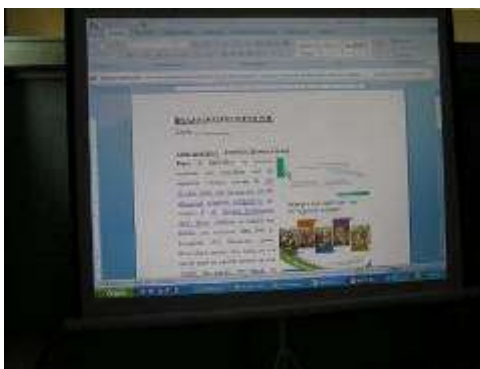
Οι μαθητές σε αυτήν την δεύτερη ημέρα εφαρμογής παρά το αρχικό «μούδιασμα» για το αν θα τα καταφέρουν ή όχι, να ανταποκριθούν στο εγχείρημα, έδειξαν να συμμετέχουν στη διαδικασία και γενικά αξιολογούνται θετικά, γεγονός που διακρίνεται και στα συμπληρωμένα φύλλα δραστηριοτήτων (βλ. φάκελο: «Fyllo_A»).

5η & 6η διδακτική ώρα

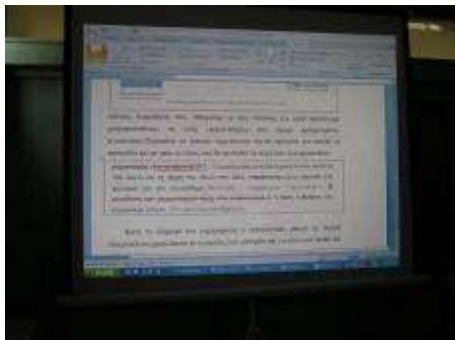
3^η ημέρα

Η τρίτη ημέρα εφαρμογής ήταν η αμέσως επόμενη Τρίτη 3-3-2015 με τους μαθητές να ανοίγουν το [B' φύλλο δραστηριοτήτων](#) (βλ. Τεκμήριο 9) και να διαβάζουν τα βήματα της 1ης δραστηριότητας. Ταυτόχρονα, για να καταλάβουν πλήρως με ποιον τρόπο θα «κουρέψουν» τις ερμηνείες του λεξικού, τους παρουσίασα ένα παράδειγμα

Τεκμήριο 9

χρησιμοποιώντας την έννοια του 'ρομαντισμός' (βλ. Τεκμήριο 10), όπως ακριβώς περιγράφεται στο αρχικό σενάριο. Κατόπιν, κι αφού τους ανακοίνωσα το πρώτο κεφάλαιο με το οποίο θα ασχοληθεί η κάθε ομάδα, επισκεφθήκαμε το Ψηφιακό

Τεκμήριο 10

Τεκμήριο 11

Σχολείο για να δουν τη διαδικασία και στον ιστότοπο (βλ. Τεκμήριο 11). Κατόπιν η κάθε ομάδα άρχισε τη διερεύνηση για να εντοπίσει τους άγνωστους όρους στο κεφάλαιο που της αναλογούσε (βλ. Τεκμήριο 12) και ταυτόχρονα τους κατέγραφε, έτσι ώστε να

Τεκμήριο 12

τους αναζητήσει όλους μαζί (βλ. Τεκμήριο 13). Αφού τελείωσε η κάθε ομάδα την καταγραφή, συνεχίσαμε στην αναζήτηση κάποιων εννοιών που δεν γνώριζαν οι μαθητές στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) (Τριανταφυλλίδη) (βλ. Τεκμήριο 14), την προσθήκη τους στο καλάθι και την αποθήκευση του [Β' φύλλου δραστηριοτήτων](#) με ό,τι είχαν συμπληρώσει έως εκείνη την στιγμή. Όσες ομάδες δεν ολοκλήρωσαν τη διαδικασία συνέχισαν στο διάλειμμα, μιας και το κουδούνι είχε ήδη χτυπήσει.

Τεκμήριο 13

Τεκμήριο 14

Οι μαθητές σε αυτήν τη φάση άργησαν πάρα πολύ να εντοπίσουν τις άγνωστες λέξεις, πράγμα περίεργο — άλλωστε γι' αυτό και η καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της διαδικασίας. Όμως, όπως μπορεί κάποιος να διαπιστώσει (βλ. φάκελο: Fyllo_B) τελικά τα κατάφεραν και ανανεώσαμε το «ραντεβού» μας για την επόμενη ημέρα.

7η–9η διδακτική ώρα

4^η ημέρα

Η επόμενη ημέρα εφαρμογής, η Τετάρτη 4-3-2015 ήταν η ημέρα «εκκαθάρισης» των εννοιών, που αντέγραψαν οι μαθητές στο Β' φύλλο δραστηριοτήτων από το καλάθι του Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής (βλ. Τεκμήριο 15). Σε αυτήν τη φάση, όπως ήταν

Τεκμήριο 15

αναμενόμενο, χρειάστηκε να παρεμβαίνω συνεχώς, βοηθώντας τις ομάδες να αφαιρέσουν οτιδήποτε θεωρούσαν άχρηστο, υπενθυμίζοντάς τους αρκετές φορές ότι το προϊόν της προσπάθειάς τους απευθύνεται σε συνομήλικούς τους. Για να υπάρχει ανατροφοδότηση, αλλά και για να εξοικειωθούν με τη διαδικασία πρότεινα τους μαθητές να προβάλουμε στο προβολικό τη δουλειά κάθε ομάδας και ταυτόχρονα να

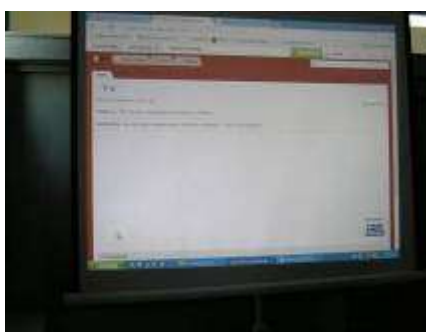

σχολιάσουμε, να διορθώσουμε και να οριστικοποιούμε τις επιλογές των συμμαθητών τους (βλ. Τεκμήριο 16). Αφού ολοκληρώσαμε την παραπάνω διαδικασία, τους μοίρασα

Τεκμήριο 16

τους κωδικούς με τους οποίους κάθε μαθητής θα μπορούσε να επεξεργαστεί τις σελίδες του Wiki και να καταχωρίσει τις λέξεις ανάλογα με το αρχικό τους γράμμα. Μετά την είσοδο κάθε ομάδας, τότε ο ένας τότε ο άλλος μαθητές, τους έδειξα στον προτζέκτορα πώς θα κάνουν τις καταχωρίσεις τους (βλ. Τεκμήριο 17). Στη συνέχεια οι

Τεκμήριο 17

μαθητές ξεκίνησαν να καταχωρίζουν τους όρους που εντόπισαν, αναζήτησαν στο Λεξικό και αντέγραψαν στο φύλλο δραστηριοτήτων. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι η προαναφερθείσα διαδικασία αφορούσε την διερεύνηση μόνο σε ένα κεφάλαιο του βιβλίου, από τα τέσσερα που έπρεπε να εξετάσουν. Έτσι, στο τέλος της 3^{ης} ώρας, κι αφού μας περίμεναν για να «αδειάσουμε» την αίθουσα Πληροφορικής, ανακοίνωσα σε κάθε ομάδα τα υπόλοιπα τρία κεφάλαια που έπρεπε να διερευνήσουν για άγνωστους όρους, δίνοντάς τους το χρονικό περιθώριο έως την επόμενη Δευτέρα και την άνεση να το κάνουν στο σπίτι τους (βλ. Τεκμήριο 18).

Τεκμήριο 18

Οι μαθητές σε αυτήν τη φάση, που ήταν και η πιο απαιτητική, μπορώ να υποστηρίξω ότι «τα έδωσαν όλα», ξεπερνώντας σε μερικές περιπτώσεις και τον εαυτό τους. Έτσι, μοιραία η προσπάθειά τους αξιολογείται θετικότερα και σίγουρα εποικοδομητική.

10η–12η διδακτική ώρα

5^η ημέρα

Τη Δευτέρα 9-3-2015 ξεκίνησε η πέμπτη ημέρα εφαρμογής του σεναρίου, με τους μαθητές να έχουν καταγράψει από τις προηγούμενες ημέρες τους άγνωστους όρους από τα τρία κεφάλαια που είχε αναλάβει η κάθε ομάδα να εντοπίσει και να καταγράψει. Βέβαια, δεν ανταποκρίθηκαν όλες οι ομάδες εξίσου (βλ. φάκελο:

«Katagraph»). Όμως αυτό ξεπεράστηκε με τη βοήθειά μου και την ενθάρρυνση στους μαθητές να ξανακοιτάξουν τα κεφάλαια που τους είχαν ανατεθεί και να (ξανα)εντοπίσουν τους δύσκολους όρους. Ούτως ή άλλως ο έλεγχος και η επανεξέταση ήταν επιβεβλημένη για την περίπτωση στην οποία θα υπήρχαν οι ίδιες καταγραφές στην ίδια ομάδα (βλ. Τεκμήριο 19). Κατόπιν η κάθε ομάδα ξεκίνησε την

Τεκμήριο 19

αναζήτηση των όρων στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής \(Τριανταφυλλίδη\)](#) και την πρόσθεση των ευρημάτων στο «καλάθι» (βλ. Τεκμήριο 20). Όταν μετά από βοήθεια και συζήτηση για τα αποτελέσματα των αναζητήσεων, τελείωσε η κάθε ομάδα τη συλλογή των εννοιών και των ερμηνειών τους, αντέγραψαν και επικόλλησαν όλο το «καλάθι» σε ένα έγγραφο επεξεργαστή κειμένου, με σκοπό το «καθάρισμά» τους. Σε αυτό το σημείο τους τόνισα ότι θα έπρεπε να είναι ιδιαίτερος προσεκτικοί, μιας και το αποτέλεσμα

Τεκμήριο 20

αυτής της εκκαθάρισης θα το μετέφεραν στο Wiki (βλ. Τεκμήριο 21), γεγονός που μάλλον είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, όπως μπορεί να δει κανείς στα αρχεία που υπάρχουν στον φάκελο «Apo_kala8i».

Τεκμήριο 21

Τεκμήριο 22

Αμέσως μετά οι μαθητές ξεκίνησαν να ενσωματώνουν στο Wiki τα ευρήματά τους (βλ. Τεκμήριο 22), ολοκληρώνοντας με αυτόν τον τρόπο τη διαδικασία. Ορισμένοι, αφού δεν πρόλαβαν να το κάνουν στη διάρκεια του δώρου, υποσχέθηκαν ότι θα το κάνουν στην ώρα της Πληροφορικής, αφού έτσι κι αλλιώς είχα προβλέψει ότι θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος γι' αυτό και είχα συνεννοηθεί με την καθηγήτρια Πληροφορικής του σχολείου.

Η προσπάθεια των μαθητών κρίνεται και αξιολογείται ως ιδιαίτερα θετική, γεγονός που μπορεί κάποιος να διακρίνει επισκεπτόμενος τις ιστοσελίδες του Wiki στη διεύθυνση <http://istorikolexiko.pbworks.com>

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α΄

Ομάδα:

Δραστηριότητα 1 – Ιστορία στο διαδίκτυο.

Ανοίξτε την ιστοσελίδα του ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, [Ελληνική Ιστορία στο διαδίκτυο](#). Διαβάστε το κείμενο, [Εισαγωγή: Η Φιλική Εταιρεία](#). Βρείτε λέξεις ή εκφράσεις που σας δυσκολεύουν και γράψτε τις στον παρακάτω πίνακα.

1.	6.
2.	7.
3.	8.
4.	9.
5.	10.

Από τις παραπάνω λέξεις που εντοπίσατε βρείτε στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) τη σημασία τριών (3) λέξεων που σας φαίνονται δυσκολότερες και επικολλήστε το αποτέλεσμα της αναζήτησής σας στο παρακάτω πλαίσιο.

Λέξη	Σημασία
1.	
2.	
3.	

Δραστηριότητα 2 – Ιστορία και κινούμενη εικόνα.

Παρακολουθήστε προσεκτικά το απόσπασμα από το ντοκιμαντέρ της τηλεόρασης του ΣΚΑΪ με τίτλο «1821»: [«Μια ιδέα γεννιέται»](#) (10:48 έως 19:07). Προσοχή! Το κείμενο έχει πολλές «δύσκολες» λέξεις. Σημειώστε παρακάτω τις λέξεις ή τις φράσεις που δε γνωρίζετε.

.....
.....
.....
.....
.....

Από τις παραπάνω λέξεις που εντοπίσατε βρείτε στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) πέντε (5) άγνωστες λέξεις με τη χρήση της αποθήκευσης στο «καλάθι» και επικολλήστε τις παρακάτω.

--

[επιστροφή](#)

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Β΄

Ομάδα:

Δραστηριότητα 1 – Εντοπίζω, βρίσκω, αλλάζω

Βήμα 1. Μελετήστε τα τέσσερα κεφάλαια που αναλάβατε από τις παρακάτω ενότητες: ενότητα Β΄, [«Οι Έλληνες κάτω από τη λατινική και την οθωμανική κυριαρχία \(1453-1821\)»](#) και ενότητα Γ, [«Η Μεγάλη Επανάσταση \(1821-1830\)»](#). Διαβάστε το κείμενο του βιβλίου και εντοπίστε δέκα (10) με δεκαπέντε (15) δύσκολους όρους. Καταγράψτε αυτούς τους όρους σε ένα φύλλο χαρτί και κατόπιν ερευνώντας στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) να καταγράψετε την ερμηνεία αυτών, χρησιμοποιώντας τη λειτουργία του «καλαθιού».

Προσοχή! Οι λέξεις που θα αναζητήσετε θα αφορούν μόνο το κυρίως κείμενο κάθε ενότητας. Επίσης δεν πρέπει να είναι λέξεις που επεξηγούνται στο γλωσσάρι, το οποίο βρίσκεται στο τέλος κάθε ενότητας.

Βήμα 2. Επικολλήστε τες, μαζί λέξεις και σημασία, στο παρακάτω πλαίσιο. Απλοποιήστε τις ερμηνείες αυτές, αφαιρέστε τα εξειδικευμένα σύμβολα του Ηλεκτρονικού Λεξικού και κάντε αλλαγές, ώστε να είναι κατανοητές από τους συμμαθητές σας.

Δραστηριότητα 2 – Αξιολογούμε και βελτιώνουμε τις εργασίες μας

Το πιο πιθανό είναι αρκετές από τις λέξεις και τους όρους που εντόπισε η ομάδα σας να τις έχουν εντοπίσει και καταγράψει και άλλες ομάδες. Γι' αυτό ελέγχουμε και αφαιρούμε αυτές που έχουν αναφερθεί ήδη από τις άλλες ομάδες.

Δραστηριότητα 3 – Ενσωματώνουμε στο λεξικό τις λέξεις μας

Επισκεφτείτε το Wiki που δημιουργήθηκε για να καταχωρήσετε τις άγνωστες λέξεις και όρους στο γράμμα που αντιστοιχούν, επιλέγοντας τη διπλανή εικόνα. Ορίστε τη σειρά με την οποία θα κάνει τις καταχωρήσεις της η κάθε ομάδα.

[επιστροφή](#)

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο προσφέρει δυνατότητες επέκτασης ανάλογα με τον χρόνο που διαθέτει ο εκπαιδευτικός και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Μια εναλλακτική επιλογή είναι να μελετήσουν τα παιδιά και τις πηγές του βιβλίου της ιστορίας και να ακολουθήσουν την ίδια διαδικασία και γι' αυτά τα κείμενα ή να ολοκληρώσουν το Λεξικό καταγράφοντας στο Wiki τους άγνωστους όρους από όλα τα κεφάλαια του βιβλίου. Άλλωστε αυτό είναι προκαθορισμένο να γίνει, στα πλαίσια συμμετοχής της τάξης στο [5^ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας](#) Λάρισας, που θα πραγματοποιηθεί στο Μουσικό Σχολείο Λάρισας την Παρασκευή 3 και το Σάββατο 4 Απριλίου 2015. Επιπρόσθετα, ο ιστοτοπος θα λάβει μέρος στον [7ο Διαγωνισμό Ελληνόφωνων Εκπαιδευτικών Ιστότοπων](#) που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο του 2015.

Επίσης είναι δυνατόν να ζητηθεί από τους μαθητές να ψάξουν και να επιλέξουν και μία εικόνα που μπορεί να συνοδεύει τη σημασία της λέξης (όπου φυσικά αυτό ταιριάζει και είναι δυνατόν), ενσωματώνοντας έτσι και «καλλωπιστικά» στοιχεία στο Wiki.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Όπως πολύ σωστά προέβλεψε ο δημιουργός τους σεναρίου, οι μαθητές ενθουσιάστηκαν με την εφαρμογή τους σεναρίου και τη διαδικασία «χτισίματος» του *Ιστορικού Λεξικού*. Επίσης χρειάστηκε πολύ περισσότερος χρόνος, όπως επισημάνθηκε, διότι ο όγκος του υλικού προς εξέταση ήταν αρκετός και απαιτούσε προσοχή και υπευθυνότητα από τους μαθητές. Στο θέμα αξιοποίησης του *Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής* δεν προέκυψε κάποιο πρόβλημα, μιας και οι συγκεκριμένοι μαθητές χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο *Λεξικό* αρκετές φορές στο μάθημα της

Γλώσσας, αλλά κι επειδή η εξέλιξη –αρχικά– της εφαρμογής ενέπλεξε ομαλά τους μαθητές στο νόημα του εγχειρήματος.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cannadine, D. 2007. Εισαγωγή. Στο *Τι είναι ιστορία σήμερα*; επιμ. D. Cannadine, μτφρ. Κ. Αθανασίου, 9-21. Αθήνα: Νήσος.

Cannadine, D. (Επιμ.). 2004. *History and the media*. Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.

Crimi, F. & G. E. Tompkins. 2005. Editing stations: Enhancing the Readability of Writing. Στο *50 Ways to Develop Strategic Readers*, επιμ. G. E. Tompkins & C. Blanchfield. New Jersey: Pearson.

Βαμβακάρη, Α. & Χ. Πουλόγιαννη. 2013. *Υφομετρική προσέγγιση αναγνωστικής δυσκολίας των διδακτικών εγχειριδίων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση-Η περίπτωση της Ιστορίας*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία στα πλαίσια του Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος «Τεχνολογισσία», ΕΚΠΑ-ΕΜΠ.

Λιάκος, Α. 2007. *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία*; Αθήνα: Πόλις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ